

CHẤT LƯỢNG ĐẦU THẦU TƯ VẤN CÁC DỰ ÁN ODA NGÀNH GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ: THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ BÀI HỌC KINH NGHIỆM

Th.s Nguyễn Tuấn Anh

Tổng cục Đường bộ Việt Nam

PGS.TS. Đoàn Thị Thu Hà

Đại học Kinh tế Quốc dân

Chất lượng đầu thầu tư vấn có tầm quan trọng đặc biệt đối với các dự án xây dựng công trình giao thông sử dụng vốn ODA. Tiêu chí chất lượng không chỉ phản ánh đơn thuần ở việc lựa chọn được nhà thầu, mà còn là yếu tố chất lượng nhà thầu, giá cả phù hợp với giải pháp và phương pháp luận thực hiện, sự công khai minh bạch,... và đặc biệt là yếu tố tiến độ. Rút ngắn được thời gian lựa chọn nhà thầu đồng nghĩa với việc tiết giảm được các khoản chi phí theo thời gian của các cơ quan liên quan (cơ quan quản lý nhà nước, chủ đầu tư, bên mời thầu,...), giảm được tổn thất do trượt giá công trình, triển khai sớm dự án mang lại hiệu quả kinh tế xã hội.

Với bài viết chất lượng đầu thầu tư vấn các dự án sử dụng vốn ODA tại Tổng cục Đường bộ Việt Nam, tác giả kỳ vọng từ các bài học kinh nghiệm được rút ra, công tác đầu thầu tuyển chọn tư vấn ngày càng được thực hiện một cách hiệu quả và chất lượng hơn.

1. Đôi nét về tiêu chí đánh giá chất lượng công tác đầu thầu tư vấn

Việc đánh giá chất lượng công tác đầu thầu tư vấn dự án sử dụng vốn ODA thường được xác định qua các tiêu chí sau:

Lựa chọn được nhà thầu đáp ứng các yêu cầu của hồ sơ mời thầu (HSMT) qua lần tổ chức đầu thầu đầu tiên: Đây là tiêu chí quan trọng nhất của mọi cuộc đấu thầu. Nếu không lựa chọn được nhà thầu thì không thể thực hiện được dịch vụ tư vấn. Nếu không lựa chọn được nhà thầu ngay từ lần đầu tiên mà phải tổ chức đấu thầu nhiều lần thì hệ quả là cả một bộ máy phải làm đi làm lại các bước công việc cần thiết, vừa lãng phí về thời gian, vừa lãng phí về tiền của.

Tổng thời gian lựa chọn nhà thầu là ngắn nhất: Tổng thời gian từ khi có ý tưởng về gói thầu đến khi lựa chọn xong nhà thầu phải trải qua các khâu thực hiện của các bên liên quan đến quá trình lựa chọn nhà thầu. Theo quy định của Chính phủ Việt Nam thì các khoảng thời gian để nhà thầu nhận được thông tin quảng cáo, lập hồ sơ quan tâm, lập hồ sơ dự thầu (HSĐT) là các khoảng thời gian cố định đảm bảo mức quy định tối thiểu. Đối với khoảng thời gian thực hiện các khâu thẩm định, phê duyệt

kế hoạch đầu thầu, HSMT, kết quả đánh giá HSĐT được quy định tối đa. Trên cơ sở quy định đó, nếu các cơ quan liên quan càng thực hiện khâu thủ tục do mình đảm nhiệm ngắn bao nhiêu thì theo logic, dự án sẽ triển khai sớm bấy nhiêu. Dự án triển khai càng sớm thì các tổn thất do sự chậm trễ mang lại như trượt giá, dừng chờ của các cơ quan và thiết bị thực hiện các khâu tiếp theo (khấu hao vô hình và hữu hình),... càng giảm bấy nhiêu. Do đó, thời gian lựa chọn nhà thầu có thể nói là tiêu chí đặc biệt quan trọng để đánh giá tính hiệu quả công tác đầu thầu tư vấn trong quá trình quản lý dự án đầu tư.

Hiệu quả, sự tiết kiệm nhất về kinh tế do đầu thầu mang lại: Yếu tố này tuy quan trọng, nhưng đối với đầu thầu tư vấn, khâu chất lượng về kỹ thuật vẫn được đề cao hơn. Cụ thể là đối với gói thầu theo tiêu chí chất lượng và giá cả (QCBS) thì tỷ trọng điểm kỹ thuật thường chiếm ít nhất 70% điểm tổng hợp, trong khi gói thầu theo tiêu chí chất lượng (QBS) thì chỉ xét đến điểm kỹ thuật để xếp hạng nhà thầu. Tuy nhiên, với chất lượng kỹ thuật vẫn được đánh giá là tốt (vượt qua mức yêu cầu tối thiểu với gói thầu QCBS) hoặc tốt nhất (đối với gói thầu QBS) mà nhà thầu tư vấn có những đề xuất hợp lý về phương pháp luận, quản lý thực hiện khoa học và đặc biệt là có đề xuất giá các thấp thì càng tiết kiệm về kinh phí cho

Bảng 1: Trình tự tuyển chọn tư vấn theo QCBS

Trình tự thực hiện công tác đấu thầu tư vấn			
Nhà tài trợ	Luật Đấu thầu của Việt Nam	Thực tế tại Chủ đầu tư	Cơ quan thực hiện
Hoàn thiện TOR	Lập, trình, thẩm định, duyệt kế hoạch đấu thầu	Xác định TOR phù hợp Biên bản đàm phán	PMU
Xác định dự toán nguồn vốn		Xác định dự toán nguồn vốn phù hợp Biên bản đàm phán	PMU
Mời quan tâm	Lập, trình, thẩm định, duyệt HSMQT, HSMT	Lập, trình kế hoạch đấu thầu	PMU
		Thẩm định, duyệt kế hoạch đấu thầu	Người có thẩm quyền
		Lập, trình HSMQT	PMU
		Kiểm tra, duyệt HSMQT	Chủ đầu tư
		Thông báo mời quan tâm	PMU
		Nộp hồ sơ quan tâm	Tư vấn
Chuẩn bị DSN	Lập, trình, thẩm định, duyệt HSMQT, HSMT	Đánh giá hồ sơ quan tâm	PMU
		Trình DSN	PMU
Xác định tiêu chuẩn đánh giá và điểm ĐXKT tối thiểu	Lập, trình HSMT	Thẩm định, duyệt DSN	Chủ đầu tư
Chuẩn bị HSMT		Xác định tiêu chuẩn đánh giá và điểm ĐXKT tối thiểu	PMU
	Phát hành HSMT	Thẩm định, duyệt HSMT	Lập, trình HSMT
Phát hành HSMT			Chủ đầu tư, Nhà tài trợ
Đánh giá ĐXKT	Đánh giá HSDT, trình, thẩm định, duyệt kết quả đấu thầu	Phát hành HSMT	PMU
		Đánh giá ĐXKT	PMU
Mở ĐXTC của nhà thầu có điểm ĐXKT đạt yêu cầu và xếp hạng tổng hợp	Đánh giá HSDT, trình, thẩm định, duyệt kết quả đấu thầu	Trình kết quả đánh giá ĐXKT	PMU
		Thẩm định, duyệt kết quả đánh giá ĐXKT	Chủ đầu tư, Nhà tài trợ
		Công bố nhà thầu có điểm ĐXKT đạt yêu cầu	PMU
		Mở ĐXTC của nhà thầu có điểm ĐXKT đạt yêu cầu	PMU
		Đánh giá ĐXTC và đánh giá tổng hợp	PMU
		Trình xếp hạng theo điểm tổng hợp	PMU
Thương thảo hợp đồng với nhà thầu có điểm ĐXKT cao nhất	Thẩm định, duyệt danh sách xếp hạng theo điểm tổng hợp	Thẩm định, duyệt danh sách xếp hạng theo điểm tổng hợp	Chủ đầu tư
		Công bố danh sách xếp hạng nhà thầu theo điểm tổng hợp	PMU
		Đàm phán với nhà thầu có điểm tổng hợp cao nhất	PMU
Ký kết hợp đồng	Thực hiện hợp đồng	Trình kết quả đấu thầu	PMU
		Thẩm định, duyệt kết quả đấu thầu	Chủ đầu tư, Nhà tài trợ
Bắt đầu dịch vụ tư vấn	Ký kết hợp đồng	Thương thảo hoàn thiện và ký kết hợp đồng	PMU
		Bắt đầu dịch vụ tư vấn	Tư vấn

chủ đầu tư.

Lựa chọn được nhà thầu có chất lượng tốt nhất để thực hiện dịch vụ tư vấn: Nhà thầu có chất lượng tốt nhất ở đây được hiểu là nhà thầu có đề xuất kỹ thuật (ĐXKT) tốt nhất vì chính ĐXKT thể hiện mức độ chuẩn bị của nhà thầu đối với gói thầu có kỹ càng và có sự quan tâm cao độ hay không. Đối với gói thầu QCBS thì nhà thầu có điểm đánh giá ĐXKT cao nhất chưa chắc đã là nhà thầu trúng thầu do tiêu chí xếp hạng tổng hợp còn phụ thuộc vào giá cả. Đối với gói thầu QBS thì nhà thầu xếp hạng cao nhất cũng chưa chắc là nhà thầu trúng thầu trong trường hợp thương thảo không thành.

Tổ chức đấu thầu công khai, công bằng, minh bạch: Tiêu chí này loại bỏ các tiêu cực, các yếu tố giả tạo do sự dàn xếp thầu gây ra. Nếu gói thầu được thực hiện một cách công bằng, minh bạch bao nhiêu thì kết quả đánh giá càng phản ánh đúng sự thật bấy nhiêu. Do đó, việc lựa chọn tư vấn càng chính xác theo các tiêu chí trong HSMT bấy nhiêu.

2. Thực trạng công tác đấu thầu các gói thầu tư vấn quốc tế sử dụng vốn ODA ngành đường bộ

2.1. Phân tích từ các số liệu thống kê công tác đấu thầu tư vấn tại Tổng cục Đường bộ Việt Nam

Tổng cục Đường bộ Việt Nam là Tổng cục duy nhất thuộc Bộ Giao thông vận tải, thực hiện vai trò quản lý nhà nước đối với toàn bộ lĩnh vực xây dựng, bảo trì, vận tải đường bộ. Từ năm 2007–2011, Tổng cục Đường bộ Việt Nam tổ chức tuyển chọn tư vấn quốc tế cho các gói thầu thuộc dự án ODA. Có thể diễn tả trình tự tuyển chọn tư vấn theo QCBS (Chất lượng và Giá cả- Quality and Cost Base Selection) tại Tổng cục Đường bộ Việt Nam theo Bảng 1.

Với sơ đồ trình tự thực hiện như trên, theo số liệu thống kê thì việc lựa chọn nhà thầu thành công chỉ chiếm 80%, 20% còn lại phải hủy thầu. Có 60% gói thầu được tổ chức công khai rộng rãi trên toàn thế giới. Qua đó, đã thu hút được sự quan tâm của rất nhiều hãng tư vấn lớn nhỏ từ các quốc gia phát triển và đang phát triển. Còn 40% gói thầu được tiến hành công khai trong phạm vi nước tài trợ.

Tổng hợp về thời gian đấu thầu, chỉ có 40% gói thầu đáp ứng tiến độ (tổng thời gian lựa chọn nhà thầu trong vòng 3 tháng), 40% gói thầu chậm hơn so với quy định (tổng thời gian lựa chọn nhà thầu từ 3–6 tháng) nhưng vẫn lựa chọn được nhà thầu, trong khi có 20% gói thầu quá chậm (tổng thời gian lựa chọn nhà thầu >6 tháng, thậm chí hàng năm).

2.2. Đánh giá thực trạng và nhận định những vấn đề hạn chế

Về năng lực của đội ngũ cán bộ làm công tác xét thầu còn nhiều hạn chế, việc đánh giá HSDT chưa hoàn thiện. Theo yêu cầu nhà tài trợ và Luật Đấu thầu, HSDT chỉ được đánh giá theo các tiêu chuẩn đánh giá (TCĐG) trong HSMT. Tuy nhiên, các tiêu chuẩn chính trong HSMT được chia nhỏ ra thành các tiêu chuẩn đánh giá chi tiết để đánh giá cho các gói thầu. Một thực tế là giữa các thành viên của Tổ chuyên gia đấu thầu nhiều khi không nhất quán trong quan điểm đánh giá dẫn đến kết quả đánh giá sai sót nghiêm trọng. Điều này phản ánh năng lực chưa đồng đều của cán bộ làm công tác xét thầu.

Chủ đầu tư chưa thực hiện hết chức năng của mình theo quy định của Luật Đấu thầu mà ủy quyền hoặc ký hợp đồng với các Ban Quản lý dự án (PMU) không phải là tổ chức đấu thầu chuyên nghiệp thực hiện việc lựa chọn nhà thầu:

Chủ đầu tư sử dụng các PMU thay mình làm Bên mời thầu, trong khi các PMU không phải là tổ chức đấu thầu chuyên nghiệp nên quá trình thực hiện các gói thầu có tính chất tương tự nhau còn có sự không nhất quán về quan điểm, dẫn đến nhiều tình huống phải xử lý.

Chưa có hệ thống thông tin dữ liệu nhà thầu làm cho việc đánh giá về năng lực kinh nghiệm của tư vấn chỉ được xét qua hồ sơ, chủ đầu tư thường bị động trong việc lựa chọn danh sách ngắn.

Về thời gian tổ chức lựa chọn nhà thầu chưa đáp ứng yêu cầu tiến độ. Trong 40% gói lựa chọn được nhà thầu đáp ứng tốt yêu cầu về tiến độ. Quá trình tuyển chọn tư vấn kéo dài là hạn chế lớn nhất đối với mục tiêu của các dịch vụ tư vấn nói riêng và dự án đầu tư nói chung, làm cho dự án đầu tư không đạt được các mục tiêu đặt đó là nguyên nhân dẫn đến việc đầu tư không hiệu quả.

Về quá trình tuyển chọn tư vấn chưa thống nhất giữa các gói thầu. Thực tế thực hiện và kết quả cho thấy, dù có nhiều nhà tài trợ khác nhau, nhưng cách thức thực hiện về cơ bản là giống nhau trong việc tổ chức đấu thầu do bên mời thầu vẫn phải thực hiện các quy định của Chính phủ Việt Nam. Có PMU việc tổ chức lựa chọn nhà thầu được thực hiện khá mạch lạc từ đầu đến cuối. Việc tổ chức đánh giá các HSDT và lập các báo cáo đánh giá là nhất quán nên đã lựa chọn được nhà thầu tư vấn đúng tiến độ, đảm bảo chất lượng và hiệu quả

như mục tiêu đề ra ban đầu. Cá biệt, có PMU thực hiện không đúng các quy trình thủ tục, Bên mời thầu đã gửi các văn bản cho nhà tài trợ trước khi thông nhất quan điểm với chủ đầu tư dẫn đến việc chậm trễ trong quá trình đấu thầu và phải hủy thầu.

2.3. Nguyên nhân hạn chế

Qua phân tích các tình huống ở các gói thầu, tác giả nhận thấy một số nguyên nhân cơ bản sau:

Thứ nhất, về thể chế, chính sách của Chính phủ và nhà tài trợ:

- Tuy Luật Đấu thầu quy định việc thực hiện các gói thầu ODA tuân thủ theo hướng dẫn của nhà tài trợ trong trường hợp có sự khác biệt với quy định trong nước, nhưng hệ thống cơ quan thực hiện lại phải chịu sự giám sát của rất nhiều cơ quan công quyền như kiểm toán, thanh tra, công an,... nên tâm lý người thực hiện bắt buộc phải thiên về an toàn, tìm mọi cách dung hòa bằng được các quy định của Chính phủ Việt Nam với quy định của nhà tài trợ. Nếu không thể dung hòa được thì thà để đó chứ nhất định không làm tiếp.

- Cùng hệ thống Luật do Quốc hội ban hành nhưng có thời điểm Luật Xây dựng cũng có quy định về đấu thầu, làm lúng túng cho các cán bộ thực hiện công tác đấu thầu.

- Các bước thực hiện nhiều và không linh hoạt: Dù về mặt lý thuyết, có thể thực hiện theo quy định của nhà tài trợ, nhưng thực tế không phải vậy. Chủ đầu tư và các cơ quan tham gia tổ chức đấu thầu vẫn phải thực hiện một cách đan xen, tuần tự tất cả các quy định của nhà tài trợ và Chính phủ để giảm thiểu rủi ro từ vấn đề thanh kiểm tra do các cơ quan pháp luật trong nước tiến hành. Muốn thời gian thực hiện các khâu của quá trình đấu thầu về đích đúng kế hoạch, cần thiết phải có sự điều chỉnh quy định trong nước và nhà tài trợ nhất quán với nhau;

- Sự chông chéo giữa các văn bản quy phạm pháp luật: Đối với việc các Luật cùng do Quốc hội ban hành nhưng lại quy định chông chéo giữa Luật Đấu thầu và Luật Xây dựng là do Quốc hội của ta đang trong giai đoạn từng bước hoàn thiện về tổ chức hoạt động. Việc thông qua rất nhiều văn bản Luật trong thời gian qua không tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tuy nhiên, sự bất hợp lý đó nay đã được giải quyết bằng việc ban hành Luật số 38 điều chỉnh các Luật Đấu thầu và Luật Xây dựng nêu trên;

- Sự chưa hoàn thiện của luật: Thời gian lựa chọn nhà thầu chưa thực sự nhanh và hiệu quả là do còn

có sự lúng túng trong việc giải quyết các tình huống nảy sinh ngoài quy định của Luật. Điều này thể hiện sự chưa toàn diện, chi tiết của các văn bản luật làm phát sinh nhiều tình huống. Cách thức mà các chủ đầu tư thường thực hiện khi có tình huống trong đấu thầu là có văn bản gửi Thủ tướng Chính phủ hoặc Bộ Kế hoạch và Đầu tư, thời gian đấu thầu vì thế mà kéo dài;

- Sự chậm trễ từ việc trả lời của nhà tài trợ: Việc có thư không phản đối từ phía nhà tài trợ không phải lúc nào cũng nhanh chóng. Có những gói thầu như gói thầu dự án WB5, nhà tài trợ WB xem xét quá lâu mới có ý kiến trả lời. Tổng thời gian mà WB xem xét kết quả đánh giá ĐXKT của gói thầu lên đến 3 tháng là yếu tố khó có thể chấp nhận ngay chính trong nội bộ cơ quan của WB;

- Sự bất cập trong việc phân công phân nhiệm vụ giữa người thẩm quyền, chủ đầu tư: Theo quy định thì chủ đầu tư lựa chọn bên mời thầu, nhưng thực tế Bộ Giao thông vận tải mới là cơ quan chọn bên mời thầu hộ chủ đầu tư. Khi bên mời thầu là PMU do Bộ chỉ định mà có làm không chuẩn thì chủ đầu tư cũng rất ngại phải kiến nghị Bộ vì tâm lý “mình chưa kịp thay nó, nó đã thay mình”;

- Sự thay đổi vĩ mô: Thủ tục, quy định của Chính phủ Việt Nam và của Nhà tài trợ và tỷ giá đồng tiền vay liên tục thay đổi trong khi dự án thường triển khai trong nhiều năm dẫn đến việc áp dụng rất phức tạp khi triển khai dự án.

Thứ hai, về năng lực, cán bộ làm công tác đấu thầu:

- Năng lực trình độ cán bộ làm công tác đấu thầu ở các PMU không đồng đều do vừa phải làm công tác quản lý hiện trường vừa phải tham gia các công việc nội nghiệp, mà lại không có điều kiện trang bị đầy đủ kiến thức cần thiết và thực hiện nhiều gói thầu khác nhau để rèn về kinh nghiệm. Một số cán bộ làm công tác xét thầu còn hạn chế vì không biết tiếng Anh, vì nội dung đánh giá nằm ngoài lĩnh vực chuyên môn được đào tạo, vì không chuyên nghiệp.

- Có gói thầu phải hủy thầu đấu lại chỉ vì sự cứng nhắc của người thực hiện. Nếu có sự thống nhất cao trong nội bộ các cơ quan thuộc Bên vay thì gói thầu đã không phải hủy thầu. Điều này một phần do vấn đề tổ chức thực hiện không khoa học dẫn đến thực tế là người làm thì không chịu trách nhiệm, người chịu trách nhiệm thì không làm trực tiếp nên dù có sự đôi co giữa các cơ quan thực hiện vẫn không giải

quyết dứt điểm vấn đề một cách nhanh chóng.

- Một số cán bộ làm công tác đấu thầu gói thầu ODA nhưng lại không nắm vững quy định và hướng dẫn của nhà tài trợ, có sự làm liều trong quá trình thực hiện hoặc do những sức ép vô hình nào đó.

Thứ ba, về cách thức tổ chức thực hiện công tác đấu thầu của chủ đầu tư:

- Chủ đầu tư không tự mình thực hiện các nhiệm vụ theo quy định của pháp luật mà ủy quyền hoặc ký hợp đồng giao quyền quá nhiều nhiệm vụ của chủ đầu tư cho các PMU:

- Theo quy định của Luật Đấu thầu, chủ đầu tư phải chịu trách nhiệm toàn diện về quá trình lựa chọn nhà thầu. Tuy nhiên, với cách tổ chức thực hiện như hiện nay, chủ đầu tư ủy quyền hoặc ký hợp đồng giao quyền cho các PMU thực hiện trực tiếp hầu hết các công việc của quá trình lựa chọn nhà thầu. Trong khi việc tổ chức lựa chọn nhà thầu ở các PMU chưa thực sự có chất lượng và mang tính chuyên nghiệp thì không tránh khỏi tồn tại nhiều vấn đề xung đột về quan điểm giữa các phòng trong Ban, giữa Ban với chủ đầu tư, giữa các Ban với nhau,...

- PMU thực hiện chức năng của chủ đầu tư nhưng trách nhiệm cao nhất lại do chủ đầu tư chịu. Từ đó dẫn đến tình huống chủ đầu tư vì muốn bảo vệ mình trước pháp luật thì phải ra sức xem xét kỹ, thậm chí đến mức bắt bẻ câu chữ đối với những kết quả thực hiện của Bên mời thầu và Tổ chuyên gia là các PMU. Trong khi PMU thì chây ỳ, cương quyết bảo thủ với quan điểm và sai sót của mình dẫn đến việc giằng co không dứt điểm. Khi tiến độ dự án chậm thì trách nhiệm cao nhất vẫn là chủ đầu tư.

- Chủ đầu tư chưa thực sự thể hiện hết vai trò của mình tương xứng với quyền và trách nhiệm mà pháp luật quy định. Hạn chế này một phần do thói quen từ trước đến nay ở Ngành. Mặt khác, chế độ chính sách thường xuyên thay đổi làm cho chủ đầu tư chưa kịp ý thức hết về quyền và trách nhiệm của mình;

- Các PMU chưa ý thức được hết tầm quan trọng của việc lựa chọn tư vấn có ảnh hưởng như thế nào đến tiến độ tổng thể và chất lượng của dự án. Việc này ảnh hưởng của thói quen bao cấp, hệ lụy từ cơ chế xin cho ngự trị nhiều năm trong Ngành.

3. Một số bài học kinh nghiệm nhằm nâng cao chất lượng công tác đấu thầu tư vấn các gói thầu sử dụng vốn ODA ngành xây dựng giao thông

đường bộ

Thứ nhất là tư vấn có ảnh hưởng rất lớn đến tiến độ và chất lượng của dự án. Nếu tư vấn không được tuyển chọn đúng tiến độ, tiến độ của gói thầu đó chậm làm ảnh hưởng đến tất cả các gói thầu liên quan sau này và làm ảnh hưởng chung đến tiến độ dự án.

Thứ hai là quy trình đấu thầu tuyển chọn tư vấn phải ưu tiên áp dụng đối với quy định của nhà tài trợ vì tuân thủ quy định của nhà tài trợ là tuân thủ quy định của Luật Đấu thầu. Điều này cần nhấn mạnh trong các hệ thống văn bản quy phạm pháp luật khác để người thực hiện công tác đấu thầu không bị ràng buộc bởi các yếu tố về thanh kiểm tra. Tuy nhiên, việc dung hòa các thủ tục theo quy định của Chính phủ và nhà tài trợ là yếu tố bắt buộc phải xét đến cho các chủ đầu tư và bên mời thầu phải thực hiện. Theo quan điểm của tác giả, thay vì việc có các văn bản bình luận sự khác biệt và chờ đợi ý kiến thống nhất các quan điểm của Chính phủ và Nhà tài trợ thì các cơ quan thuộc Bên vay cứ tiến hành lồng ghép mọi thủ tục cần thiết thỏa mãn quy định cả hai.

Thứ ba là việc đánh giá HSĐT phải dựa trên các tiêu chuẩn đánh giá ghi trong HSMT và tính đáp ứng của HSĐT của nhà thầu đối với các TCĐG đó. Ngoài ra, phải có hệ thống thông tin hay ngân hàng dữ liệu thông tin nhà thầu để có cơ sở tham chiếu, chống các hành vi gian lận trong đấu thầu.

Thứ tư là cần mềm dẻo hơn trong việc xử lý các tình huống trong đấu thầu ngay từ ban đầu. Nếu cứng nhắc thì hệ quả là càng đi xa mốc thời gian ban đầu, các bên liên quan càng lún sâu vào sự chệch chũ, giằng co mất thời gian vô ích.

Thứ năm là nên thành lập các trung tâm đấu thầu chuyên nghiệp để có một đội ngũ cán bộ làm công tác đấu thầu thực sự giỏi, có tâm. Trung tâm đấu thầu chuyên nghiệp này có thể trực thuộc chủ đầu tư hoặc trực thuộc PMU. Tuy nhiên, nếu trực thuộc PMU thì cần tập trung công việc cho Ban đó để có thể khai thác hết tiềm năng của Trung tâm đấu thầu. Hoặc cho phép Trung tâm đấu thầu của Ban có thể nhận tổ chức đấu thầu một số gói thầu do các chủ đầu tư khác thuê.

Thứ sáu là có thể bố trí tiến trình thẩm định song song từng giai đoạn để giảm thiểu thời gian thẩm định sau khi có tờ trình chính thức của Bên mời thầu. □

Bảng 2: Sơ đồ tuyển chọn tư vấn theo QCBS tại trung tâm đấu thầu

Trình tự thực hiện công tác đấu thầu tư vấn			
Nhà tài trợ	Luật Đấu thầu của Việt Nam	Thực hiện tại Trung tâm đấu thầu thuộc chủ đầu tư	Cơ quan thực hiện
Hoàn thiện TOR		Xác định TOR phù hợp Biên bản đàm phán	Trung tâm đấu thầu
Xác định dự toán nguồn vốn	Lập, trình, thẩm định, duyệt kế hoạch đấu thầu	Xác định dự toán nguồn vốn phù hợp Biên bản đàm phán	Trung tâm đấu thầu
Mời quan tâm		Lập, trình kế hoạch đấu thầu	Trung tâm đấu thầu
		Thẩm định, duyệt kế hoạch đấu thầu	Người có thẩm quyền
	Lập, trình, thẩm định, duyệt HSMQT, HSMT	Lập, trình HSMQT	Trung tâm đấu thầu
		Kiểm tra, duyệt HSMQT	Trung tâm đấu thầu
		Thông báo mời quan tâm	Trung tâm đấu thầu
		Nộp hồ sơ quan tâm	Tư vấn
		Đánh giá hồ sơ quan tâm	Trung tâm đấu thầu
		Trình DSN	Trung tâm đấu thầu
Chuẩn bị DSN		Thẩm định, duyệt DSN	Trung tâm đấu thầu
Xác định tiêu chuẩn đánh giá và điểm ĐXKT tối thiểu		Xác định tiêu chuẩn đánh giá và điểm ĐXKT tối thiểu	Trung tâm đấu thầu
		Lập, trình HSMT	Trung tâm đấu thầu
Chuẩn bị HSMT		Thẩm định, duyệt HSMT	Trung tâm đấu thầu, WB
Phát hành HSMT		Phát hành HSMT	Trung tâm đấu thầu
Chuẩn bị và đệ trình ĐXKT và ĐXTC	Chuẩn bị và nộp HSDT	Chuẩn bị và nộp HSDT	Tư vấn
Đánh giá ĐXKT	Đánh giá HSDT, trình, thẩm định, duyệt kết quả đấu thầu	Đánh giá ĐXKT	Trung tâm đấu thầu
		Trình kết quả đánh giá ĐXKT	Trung tâm đấu thầu
Thẩm định, duyệt kết quả đánh giá ĐXKT		Trung tâm đấu thầu, WB	
Công bố nhà thầu có điểm ĐXKT đạt yêu cầu		Trung tâm đấu thầu	
Mở ĐXTC của nhà thầu có điểm ĐXKT đạt yêu cầu		Trung tâm đấu thầu	
Đánh giá ĐXTC và đánh giá tổng hợp		Trung tâm đấu thầu	
Trình xếp hạng theo điểm tổng hợp		Trung tâm đấu thầu	
Thẩm định, duyệt danh sách xếp hạng theo điểm tổng hợp		Trung tâm đấu thầu	
Công bố danh sách xếp hạng nhà thầu theo điểm tổng hợp		Trung tâm đấu thầu	
Thương thảo hợp đồng với nhà thầu có điểm ĐXKT cao nhất			Đàm phán với nhà thầu có điểm ĐXKT cao nhất
		Trình kết quả đấu thầu	Trung tâm đấu thầu
		Thẩm định, duyệt kết quả đấu thầu	Trung tâm đấu thầu, WB
Ký kết hợp đồng	Ký hợp đồng	Thương thảo hoàn thiện và ký kết hợp đồng	Trung tâm đấu thầu
Bắt đầu dịch vụ tư vấn	Thực hiện hợp đồng	Bắt đầu dịch vụ tư vấn	Tư vấn

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Tuấn Anh (2009) *Công tác đấu thầu quốc tế các gói thầu tư vấn sử dụng vốn ODA ngành xây dựng đường bộ tại Tổng cục Đường bộ Việt Nam*, Luận văn thạc sỹ, Đại học Kinh tế quốc dân, năm 2009.
2. Trần Văn Hùng (2007). *Nâng cao chất lượng đấu thầu xây dựng các công trình giao thông ở Việt Nam*. Luận án Tiến sĩ kinh tế. Đại học Kinh tế quốc dân Hà Nội, năm 2007.
3. Trần Văn Khôi (2000) *Đổi mới công tác lập và quản lý dự án đầu tư tăng năng lực thiết bị thi công của Doanh nghiệp xây dựng giao thông*. Luận án Tiến sĩ kinh tế. Đại học Kinh tế quốc dân, Hà Nội, năm 2000.
4. Tài liệu hướng dẫn tuyển chọn tư vấn của WB.